

PROJEKTI

TRANSITION WORKSHOP

– istraživački projekt koji je ciljao stvoriti privremenu infrastrukturu za urbanu participaciju i promociju lokalnih vještina pomoću profesionalnih i civilnih mreža u malom post-industrijskom gradu u Rumunjskoj. Konkretni rezultati procesa bili su stvaranje web stranica kao komunikacijskog alata za grad na globalnoj razini te izgradnja lokalnog informacijskog centra kao fizičkog alata koji omogućuje razmjenu i komunikaciju na lokalnoj razini. Radionica je održana u Brezoi, Rumunjska, 2001. – 2002., a uključivala je studente sa Sveučilišta u Sheffieldu i članove platforme aaa.

CUISINE URBAINE

– projekt se sastoji u participativnoj koncepciji, izgradnji i korištenju mobilne urbane kuhinje. Kuhinjski uređaj služi kao urbani aktivator i katalizator susreta, razmjena, akcija, dijaloga i dijeljenog prostora i privremenosti u različitim urbanim kontekstima. Prva urbana kuhinja realizirana je na ECObox u Parizu, a druga u okviru 3. berlinskog bijenala, u KW Institute for Contemporary Art, Sprachenatelier i na turskoj tržnici u Kreuzbergu u Berlinu u razdoblju od rujna 2003. do travnja 2004.

CONSTRUCTION WORKSHOP WITH THE REFDAF WOMEN FOR THE CITÉ DES FEMMES PROJECT IN KEUR MASSAR

– radionica je dijelom dugoročnog istraživanja koje prati projekt samo-izgradnje stanovanja u organizaciji Refdaf-a (Réseau des femmes pour un développement durable en Afrique = Ženska mreža za održivi razvoj u Africi). Radionicu su vodili studenti Sveučilišta u Sheffieldu i članovi platforme aaa sa ženama iz Refdafa, a eksperimentiralo se s tehnikama i vještinama izgradnje budućih kuća u Cité de femmes. Održala se u Dakaru, Senegal, studeni – prosinac 2004.

THE MOBILE GEOGRAPHIES OF SAVOIRS-FAIRE

– projektom se istraživalo kreativne prakse i prostornosti imigrantske populacije četvrti La Chapelle u Parizu; dijelom je suradničkog europskog projekta Egnatia koji je pokrenuo Stalker-ON sa aaa i Oxymorone, a koji promovira kulturalnu raznolikost i interkulturalni dijalog s migrantima i manjinskim grupama. Održao se između Rima, Pariza i Atene 2004. – 2005.

MECHANICS OF FLUIDS

– radionica in-progress koja stanovnicima Belfasta nudi materijale za savjetovanje, rasprave i izgradnju na temu vode. Masovna javna reakcija protiv privatizacije vode predstavlja jednu od prvih civilnih diskusija koja je ujedinila opozicijske stranke i podijeljene zajednice u Sjevernoj Irskoj. aaa je prisutnost vode u tekućim političkim debatama dovela u vezu s pojavom aktivne materijalnosti,

društvenosti i semiotike koje bi mogle potaknuti osvježavajuće dinamike u lokalnom i translokalnom kontekstu. Radionica se održala u Belfastu u srpnju i kolovozu 2005. kao dio projekta Urban Clearance.

ECO-URBAN NETWORK / ECOBOX

– serija samoupravljačkih projekata u sjevernoj pariškoj četvrti La Chapelle koji potiču stanovnike da prisvoje i kritički transformiraju privremeno zloupotrebjavane ili slabo korištene prostore. Ova strategija u tijeku pokrenuta 2001. godine afirmira fleksibilno i reverzibilno korištenje prostora i teži sačuvati urbanu 'bio-raznolikost' ohrabrujući su-postojanje širokog broja životnih stilova i življenih praksi. Proces je započeo uredjenjem privremenog vrta izgrađenog od recikliranog materijala i nazvanog ECObox. Vrt je prerastao u platformu za urbanu kritiku i kreativnost, koju vode članovi aaa, stanovnici i vanjski suradnici, a koja katalizira aktivnosti na lokalnoj i translokalnoj razini.

A MAGAZINE FOR EVERYDAY URBANISM

– tijekom participativne radionice u Bremenu, sjeverna Njemačka, 12 'nezaposlenih' ljudi javilo se na oglas koji je nudio posao uređivanja i izdavanja samo-organiziranog magazina kritičkog urbanizma. Projekt je kritizirao 'zaposlenje' i 'kreativnost' kako ih se poima u neoliberalnom konceptu 'kreativnog grada'. Radionica se održala u okviru izložbe "A Lucky Strike: Kunst Findet Stadt" u organizaciji Gesellschaft für Aktuelle Kunst GAK-Bremen, tijekom rujna i listopada 2005.

FILM

Au rez-de-chaussée de la ville, 34' / Jan Ralske and aaa, 2005.
Film je montaža vizualnih i zvučnih materijala izabranih iz arhive ECObox-a, koje su od 2001. snimili: Constantin Petcou, Doina Petrescu, Denis Favret, Béatrice Rettig, Glada Mangiameli, John Sampson, Jérôme Ayasse, Jean-Baptiste Bayle, Giovanni Piovone, Leila Gharbi, Marina Galimberti i grupa djece (Dramé Zeinabou, Fatima Zeinabou, Nimaga Zeinabou, Habibetou, Fatima, Fodilé).

U travnju 2005, četiri godine nakon početka društvenog i urbanog eksperimenta ECObox, nekoliko stotina ljudi (stanovnici, umjetnici, arhitekti, istraživači, aktivisti, studenti, djeca, nezaposleni radnici, imigranti, političari, umirovljenici, filmski autori, pejzažni dizajneri...) aktivno je sudjelovalo u translokalnim kulturnim akcijama, radionicama znanja i iskustva, mrežama solidarnosti te u lokalnim i internacionalnim projektima. Grad Pariz upravo sprema renovaciju Halle Pajol, mjesta događanja projekta ECObox. Uprkos lokalnom i internacionalnom priznanju projektu i njegovom političkom opredjeljenju, strogo administrativno posredovanje procesa renovacije dovelo je do niza odluka koje nastoje onesposobiti EcoBox i njegovu ljudsku infrastrukturu.

Constantin Petcou, Doina Petrescu:

U prizemlju grada

ECObox je inicijativa koja stanovnicima četvrti La Chapelle predlaže da opsjednu zapušteni prostor i transformiraju ga u participativni vrt i mjesto susreta i diskusija. Praksa aaa ispituje i provocira "raspolaganje" gradom pomoću "urbanih taktika" koje teže međupro-stornom stanju i privremenosti. Riječ je o prostornoj proizvodnji odozdo, o re-dinamizaciji prostora i kolektivnih upotreba urbanih mikro-dispozitiva proizašlih iz spontanih dinamika i svakodnevnih praksi. ECObox je platforma urbane proizvodnje raznorodnošću praksi koje presijecaju znanja i vještine stanovnika, arhitekata, istraživača i umjetnika. On je "heterotopijska" radionica u kojoj se grad proizvodi u realnom vremenu, eksperimentalnim međusobnim prožimanjem specijalističkoga znanja i općeg znanja koje je proizašlo iz iskustva; radionica u "prizemlju grada" u koju bilo koji stanovnik može stupiti i ostalima predložiti kulturni, društveni ili politički projekt. (...)

Popovno prisvojiti "suvremeni grad"

Od 1990-ih kritičke rasprave u području arhitekture i urbanizma počele su uvažavati dinamike, mutacije i konflikte svih vrsta s kojima se suočava suvremeni grad. Ista sintagma "suvremeni grad" počela se tada koristiti za označavanje grada drugačijeg od "modernog grada", uzburkanog i fragmentiranog njegovim vlastitim autonomnim procesima. Ove su se debate nedavno priključile diskusijama u području suvremene umjetnosti o procesima društvenog i prostornog 'razbijanja' "globalnoga" grada: transformaciji urbanih prostora ilegalnim osvajanjima, privatizaciji javnog prostora i ograđenim urbanim zajednicama (gated communities), artifizijalizaciji urbane sredine i problemima okoliša, društvenim i ekonomskim lomovima koji su utjecali na populacijsku mobilnost, protestnim pokretima i urbanim akcijama. Ove su diskusije propitvale i ulogu umjetnika u stvaranju "alternativnog grada", a koja pronalazi, intenzivira i na kritički način uspostavlja nove oblike ponovnog prisvajanja suvremenog grada. Paralelno,

arhitekti govore o nužnosti obnavljanja osjećaja za zajednički teritorij grada, o tome kako odsada javnu domenu valja razmatrati kao "društveno-političku ekologiju". Dakle, jedna od zadaća arhitekture bila bi pribaviti alate za takvu "društveno-političku ekologiju" suvremenoga grada. Međutim, sve je jasnije da se to ne može učiniti bez inicijative i neposredne participacije lokalne populacije. Ako teorijske rasprave i jesu zaista uznapredovale u tom smislu, praksa je tek na njihovim počecima. Iz te činjenice, prije nego li iz odnosa unutar arhitektonске struke, praksa platforme aaa smješta se u kritički kontinuitet onih spontanijih postupaka koje su 1980-ih proizvele različite grupe i populacije koje su tražile drugačije načine života i drugačije gradske politike, poput različitih formi skvotova u Njemačkoj, Nizozemskoj i diljem Europe, intervencionističkih zahtjeva i urbanih akcija u SAD-u i Engleskoj, društvenih centara u Italiji, ali i društvenih eksperimenata (KraftWerk u Zürichu) i građanskih inicijativa poput narodnih ateljea u Francuskoj ili, recentnije, prakti aktivista taktičkih medija poput alata za urbanu samooorganiziranje. (...)

Meduprostorni teritoriji, raspoloživost

Općenito izevši aaa se smješta "u sredinu", kako kaže Deleuze, to jest u dinamičku, transverzalnu poziciju, unutar procesa izrade koji se temelji na višestrukoj participaciji: stanovnika i korisnika, stručnjaka i umjetnika, politika, institucija. Intersticije (*meduprostore*) u širem smislu ustanovili su poput područja akcije: intersticije praksi, korištenja, mentaliteta, ali i prostorne intersticije grada: neobrađena zemljišta, napuštene prostore, zone urbanog zaborava.

Urbani intersticiji reprezentiraju na neki način ono što se još opire politikama zemljišnog planiranja: oni su metonimija svega što u jednoj metropoli nije osvojeno. To je zalih "raspoloživosti" jednoga grada, a njihova se glavna kvaliteta sastoji naročito u njihovom otporu homogenizaciji i konačnom prisvajanju. Smješteni nasuprot prostorima fiksiranim funkcijama i vlasničkim oblicima modernoga grada, neobrađena, divlja i napuštena urbana

zemljišta čuvaju upravo "ono nejasno", neodređeno, neopredjeljeno, otvoreno u gradu.

Četvrt La Chapelle je zbog svoje povijesti i svoje zemljopisne pozicije – "urbani otok" izoliran među velikim željezničkim područjima Sjevernog i Istočnog kolodvora (Gare de Nord i Gare de l'Est) – sačuvala značajan broj napuštene industrije i neobrađenih zemljišta u iščekivanju budućih operacija nekretninama. Administrativne procedure i uobičajeni urbanizam nisu zbog njihova privremenog i nesigurnog statusa "vrednovali" ova zemljišta. Otuda i pretpostavka da im se dodijeli određeni "status", de facto kao privremenih, fleksibilnih kolektivnih prostora, dozvolivši intervenciju uz minimum uređivanja: aaa ih naziva neobrađena urbana zemljišta, da bi naglasili kako su njihovi atributi - nejasno, neodređeno, nesigurno – istodobno i njihove urbane kvalitete. Oni bi tako trebali funkcionirati po principu samoupravljanja i privremene, fleksibilne, reverzibilne "programacije".

Infrastrukture i uređenja

Praksa aaa ispituje i provocira "raspoloživost" grada pomoću "urbanijih taktika" koje teže upravo međupro-stornom stanju predlažući nove tipove urbanih dispozitiva proizašle iz spontanijih dinamika i svakodnevnih praksi, a koje dopuštaju permanentno ponovno pronalaženje društvenog i političkog prostora grada [*Termin "taktike" posudili su od Michel de Certeaua koji ga koristi kako bi opisao svakodnevnne prakse, umijeća, lukavstva i načine djelovanja pomoću kojih se "običan čovjek" opire "konzumentskom društvu". Urbane taktike tako su alati propitivanja i djelovanja u različitim tipovima intervencija: translokalnim mrežama, privremenom i fleksibilnom gospodarenju, nomadskoj arhitekturi, tranzicijskoj dinamici, kolektivnim samoupravljanim prostorima, translokalnoj kulturnoj proizvodnji. One oblikuju privremene urbane prostore, mjesta koja dopuštaju eksperimentiranje novim kulturnim oblicima i društvenošću.*].

Ekonomija "privremenih međuprostora" stvara novu projekttnu paradigmu koja se očituje privremenim gospodarenjem, nomadskim dispozitivima i urbanim mikro-dinamikama. "Privremeno" tako postaje temeljni princip; privremeno stanje može rasteretiti strukturu projekta, olako savladati zabrane te tako neki projekt učiniti otvorenijim, kreativnijim, više utopijskim. (...)

Projekt ECObox postao je platforma učenja i proizvodnje heterogenošću praksi [*Guattari definira heterogenost kao "stalni proces re-singularizacije. Heterogenost je izraz želje, postojanja koje je uvijek u procesu preinake, transformacije i modifikacije u odnosu sa svojom okolinom. Ako se država predstavlja homogenizacijom (makro-političkim konsenzusom), uvijek je u gubitku nasuprot heterogenim formacijama čija jedinstvenost ne može biti predstavljena (mikro-politička rasprava)".*]. Radi se i o stvaranju okruženja u kojem se oblici individualnog znanja mogu razvijati zajedno s vrlo organiziranim oblicima kolektivnog znanja i u kojem različita specijalistička znanja mogu presijecati opće vještine. Ovaj participativni pristup daje stanovnicima glavnu ulogu u procesu projekta koji vodi samooorganizirani tim. Oni tako mogu neposredno eksperimentirati svojim željama, identificirati svoje prioritete, izraditi svoje vlastite prijedloge popraćeni informacijama, tehničkim znanjima i reprezentacijskim alatima.

Za razliku od određenih alternativnih kulturnih praksi aaa koristi "legalne" procedure okupacije, gospodarenja i upravljanja prostorom, kako bi mogli uključiti dugoročnije procese, koji se ne temelje samo na jednostranim pozicijama, prijeporima i sukobljavanjima, već na suradnji i sporijskim procesima. Jako je teško stvoriti suradnje, one su uvijek najkrhkije u društveno nestabilnoj sredini i društvu koje favorizira individualne uspjehe. Prvo pitanje koje proizlazi iz kolektivnog projekta uvijek je: kako proizvoditi zajedničko uza sve individualne pokušaje prisvajanja, a posve poštujući jedinstvenost svakog sudionika?

Snaga želje sudionika osnovna je dinamika u projektu u kojem se radi o aktivnom proizvođenju prostora. Takvoj je arhitekturi upotreba važnija od forme, to je arhitektura

koja ne prebiva u zgradama, ogradama i zidovima, već radije u uređenjima, dispozitivima stvaranja rapsolozivosti, mašinama cirkulacije želja... arhitektura "želećih mašina" (Guattari). Ovakva arhitektura proizvodi iskustva, pokreće društvenost sjećanja i imaginacije. Njeni se dispozitivi oslanjaju na jednostavne, inkluzivne, transkulturalne, trans-generacijske geste stvarajući nove prakse koje ponovo pronalaze društvenost te predlažu upotrebu i načine stanovanja i transformacije grada pomoću nomadskih samo-organizacija.

Mikro-politike

Stanovnici su u ECOboxu našli prostor slobode u kojem mogu razvijati svoje inicijative, eksperimentirajući nove upotrebe na sebi samima: interkulturalnost, kolektivno samoupravljanje, politička kritika, operacije izgradnje i gospodarenja, participacija, reciklažni ateljei. Sudjelujući u izradi i upravljanju projektom a zatim preuzimajući inicijativu, korisnici vrta postupno su promijenili poziciju: postali su aktivni subjekti u projektu, subjekti transformacije. Riječ je tako o participaciji koja ne upućuje samo na procese u projektu, već i na "procesе subjektivacije" (Deleuze i Guattari). (...)

Jedno od pitanja jest kako integrirati ove momente nepokorene spontanosti u kolektivnom projektu. Nicolas-Le Strat govori o "mikrologiji" ECOboxa, o dvostrukoj logici "intenzifikacije" i "otvaranja" jer tu je i pitanje razine kada se govori o "spontanom i buntovnim" praksama utemeljenima na subjektivnim željama. Cirkulacija želje proizvodi se na "molekularnoj" razini. Guattari govori i o "mikro-politikama želje" i o mikropolitčkoj razini institucionalnog eksperimenta koji subjektivima dopušta da postanu želeći subjekti u društvenom polju. [*U uvjetima zapadnog kapitalističkog društva koje, po svojoj prirodi, pokušava stvoriti i nametnuti "modele želje", Guattari predlaže "opću mikropolitčku borbu, na način koji intenzivnim mnoštvima dopušta da se oslobode tiranije značenjskog nadkoderanja. Ono što je, dakle, u pitanju jest poziv na igru*

mnoštva izraza-eksperimenata, F. GUATTARI, LA RÉVOLUTION MOLÉCULAIRE, 1977]

Ovo "oslobađanje energija želje" događa se kroz "funkciju kolektivnog uređenja društvenog koje ne namjerava ljude uvesti u unaprijed utvrđene okvire. Upravo se u ovom stanju mogu poštivati singularnosti želje". (...) ECObox cilja urediti kolektivnu ekonomiju "želje za stvaranjem grada" koja istodobno može singularizirati želje stanovnika i dopustiti im da relativiziraju model želje nametnut od strane institucija i medija. To je bila mogućnost da djelovanje u dubini mikropolitčke, dugo pripremane molekularnosti koja stvara veze, ne zaobilazi svoje strahove i nepoverenja, pristupa sukobima i proturječnostima sa svakom mogućnošću...

Svačija arhitektura

(...) ECObox je kolektivno iskustvo onoga što bi bilo arhitektura za svakoga: arhitektura koju izgrađuju "želeće singularnosti", gotovo nevidljive, čija inventivnost i odvažnost počiva upravo na heterogenosti praksi, na skromnosti korištenih sredstava i odabranih rješenja te na "radikalnom" demokratskom pravu na grad.

(...) ECObox je istovremeno želio biti stvarni "vrt" i metafora određenog prostornog stanja "sretnog i univerzalnog", koje se veže uz neposredni pristup i dostupno prakticiranje grada: "mjesto mogućeg života", kako kaže de Certeau, mjesta odakle "moguće" upravo crpi svoj elan. To je heterotopijska radionica, u kojoj se znanje o gradu proizvodi u realnom vremenu, eksperimentalnim međusobnim prožimanjem specijalističkoga i općega znanja. Radionica "u prizemlju grada" u kojoj bilo koji stanovnik može pristupiti i ostalima predložiti kulturni, društveni ili politički projekt. (...)

(izbor iz članka objavljenog u časopisu za politiku, umjetnost i filozofiju *Multitudes* u travnju 2006).